

encyclopaediam, ex qua potest quisquis lucem veritatis haurire. Si lumina proinde vertamus contra occidentales regiones, si contra orientales terras defigantur oculi, universa terra quoad Virginis Assumptionem *labii unius*, prouti quondam, agnoscitur; omnium cor et mens simillima reperiuntur.

6. Nonnihil etiam de S. R. E. Cardinalibus dicendum venit. Quanto scientiae atque charitatis nitore præfulgeant, neminem latet. Hinc Cardinales coccino et purpura vestiuntur, ut coccineos se prodant, hoc est tanta charitate flagrantes, ut pro Christo et Ecclesia, proque sua fide et gloria, si res postulet, sanguinem fundere parati sint. Et in hac præsertim temporum asperitate vivi prope sunt Ecclesiæ martyres. Cæteris insuper uti Papæ collaterales ob scientiae candorem antecellunt; ratio liquet: *Purius ex ipso fonte petuntur aquæ*. Illa quæ incipit: *Apostolicæ Sedis*, piana Constitutio eos in procœmio sic vocat: *Venerabiles Fratres Nostros S. R. E. Cardinales in negotiis Fidei Generales Inquisitores per universam Christianam Rempublicam deputatos*. Quantum proinde formosior in Cardinalium scientiae puritate nitescat Assumptio, videamus.

Hos inter principem locum obtinet divus Petrus Damiani Cardinalis Episcopus ostiensis, sæc. 11 aureus scriptor, qui tanta doctrina et elo-

giore interesse, e appunto in questi giorni abbiamo ricevuto certe tesi teologiche, stampate e difese pubblicamente nel Collegio di S. Beuno in Inghilterra, tra le quali ne vediamo quattro sulla verità e definibilità dell'Assunzione. Chechè sia per fare il Concilio, certo piace questo movimento di studio e di devozione. „Et an. xx,

quentia falsit, ut eum Leo XII Pont. Max. inclytum Ecclesiæ doctorem declaraverit. Ad nostram ipse rem loquitur: « Attollite jam oculos ad Assumptionem Virginis, et salva Filii majestate, invenies occursum hujus pompe non mediocriter dignorem. Soli quippe angeli Redemptori occurrere potuerunt; Matri vero cælorum palatia penetranti Filius ipse cum tota curia tam angelorum, quam justorum solemniter accurrens evexit ad beatæ consistorium sessionis (1). » Ac dein: « Ascendit Salvator in cælum potestativæ virtutis imperio, sicut Dominus et creator, angelorum comitatus obsequio, non auxilio fultus: assumpta est Maria in cælum, sed gratiæ sublevantis indicio, comitantibus et auxiliantibus angelis, quam sublevabat gratia non natura. Ideo dies hæc assumptio, illa ascensio vocatur; cum aliud sit potentia, aliud misericordia, solumque sit soli privilegium creatori, naturam rerum propria potestate supergredi. » Ex hac comparatione quam Ravennas doctor instituit, arguimus: si corpore Christus propria virtute cælica regna concenterit; hand spiritu dumtaxat, sed et corpore quoque ministerio angelorum omniumque cælicolarum assumpta Virgo Deipara fuit. Qua sane ratione sanctus episcopus illam præoccupavit objectiōnem, qua plerique corpoream Virginis Assumptionem impetebant, veriti ne

Serie VII, quad. 463, primo Sab. di Feb. 1869, pag. 354 hæc promitt: « Un gran numero di Cattolici emettono il voto che il futuro Concilio chinda il ciclo degli omaggi resi dalla Chiesa alla Vergine immacolata, promulgando il dogma della gloriosa Assunzione di lei. »
(1) Serm. XL de Assumpt.

Christi cælum penetrantis majestatem tanta Virginis Mariæ gloria quæ pura creatura est, fortasse minueret. — Eminentissimus denique Doctor luculentius concludit: « Tota conglomeratur angelorum frequentia, ut videat Reginam sedentem a dextris Domini virtutum in vestitu deaurato IN CORPORE SEMPER IMMACULATO circumdatam varietate, virtutum multiplicitate distinctam. »

Jure deinde merito laudandus nobis est card. Bellarminus, præclarissimum inclytæ Soc. Jes. ornamentum. Equis enim vel a limine theologicas disciplinas salutaverit, cui plane compertum non sit Bellarmini nomen? Ipse cum objecta dilueret, quæ contra immaculatam Mariæ Virginis Conceptionem opponebantur, respondet: « Objic. IV. beatam Virginem multas ærumnas, atque ipsam etiam mortem, quæ sunt peccati poenæ, esse perpessam. Sed jam diximus beatæ Virginis animam a peccati macula præservatam, non autem fuisse redemptam, nisi cum post mortem singulari Dei gratia gloriosa surrexit (1). » Hæc eadem mens insedit Joanni de Lugo ex ipsa Jesuitarum familia, genere hispano, S. Rom. E. Cardinali, qui nota temeritatis inuri comprobat, qui Virg. Deiparam anima simulque corpore non fuisse super angelorum choros exaltatam asserere præsumeret (2).

In hac doctrina Gusmani filius card. Gotti sententia disserentis consentit: « VIII. beatam Virginem Dei matrem

(1) De Controv. lib. IV, cap. XVII, tom. IV.

(2) Tract. de Fide, dist. XX, sect. III, n. 36.

(3) Verit. Relig. Christ. tom. I, tract. V, c. XLII de B. Virg. Assumpt. 8. De Assumpt. B. Virg. etiam quoad corpus.

JANNUCCI

tertio a morte die resurrexisse, et in cælum corpore et anima assumptam fuisse, quamvis Scriptura taceat, adeo tamen constans est Ecclesiæ catholicæ traditio, ut soli hæretici, qui Ecclesiam audire nolunt, adhuc negent, vel in dubium vertant (3). » Thesi deinde nostra invictis propugnata rationum momentis, iterum ipse: « Quare licet hactenus Ecclesia nihil de hoc definierit, adeo tamen constans est ejus in hanc partem consensus, ut qui docendo oppositum, resilire aut saltē dubitare auderet, non sine nota ac censura admitteretur (4). » Et inferius: « XX. hinc quo certitudinis gradu tenenda sit assumptio in corpore et anima B. Virginis colligi potest. Non enim ut pia tantum et probabilis opinio, cui liberum sit assentire est, ut sentiunt Abulensis (5) et Cajetanus (6). Quam enim omnium catholicorum, nemine contradicente, sententia sit, ut communī Ecclesiæ judicio, quæ in simili materia errare non potest, corporea B. Virginis assumptio propinatur, vel dissentire, aut etiam in dubium revocare temerariæ præsumptionis nota ad minus incurrenda esset. » Ulterius denique progressus, eum in fide adeoque et de hæresi suspectum habet, qui oppositam sententiam suscipit, « non eo quia christianæ fidei refragaretur, sed quia præsumi potest, falso eum judicare B. Virginis venerationem per errorem ab universalī Ecclesia proponi (7). »

Christus insuper in cælum jam

(4) Ibid. num. 12 circ. fin.

(5) In cap. XXII Matth. pag. 230.

(6) Op. de Concept., cap. I.

(7) Loc. nuper cit.

ascensurus Mariam Virginem alloquitur apud Marcum Uvigerium cardinalem in chorda nona sui decachordi: « Neque diu, Mater, durabit nostra secundum carnem separatio. Instrues, confortabis, diriges discipulos meos. Et sicut in mea morte tu fusti lumen indeficiens, spei inconcussa columna, charitatis amplissimum domicilium extitisti: ita post ascensionem meam pro gratiae plenitudine, et beneficentiae exuberanti virtute eris in omnes mihi fide subjectos fluvius gratiosus, quo in principio nascentis Ecclesiae quasi plantulae nutrientur animae justorum. Cum haec impleveris, cum plantationes nostrae fuerint confirmatae, cum quæ ego plantavi, tu irrigaveris, veniam ad te; et quomodo me nunc vides ascendere, sic te conducam. Gaude, Mater optima, et fruere felicitate quam vides in me, quam paulo post senties in te. » Quæ cum ita sint, consona Cardinalium DD. vox est, Deiparam Virginem quoad animam et corpus Assumptione donari.

7. Sæc. 18° in finem vergente clavuit Eminentissimus Prosperus Lambertini, postea Benedictus XIV, eruditio[n]is copia præclarus, in Patrum græcorum latinorumque lectione abunde versatus, peracutus ingenio rebusque sacris alte scrutandis maxime accommodato, in arte critica nulli secundus, inter nuperos theologos jure merito princeps. Multos ipse libros ingenti sapientia et eruditione refertos confecit, quos inter duo eminent, prior nempe *de festis Christi et Deiparae*, posterior *de canonizatione Sanctorum*: in utroque solidissimis Theo-

(1) *De Fest. B. M. Virg.* lib. II, c. viii, art. 14.

logiæ momentis adstruitur Virg. Dei-parentis Assumptio. En qualiter in nostram sententiam concedit: « Si Ecclesia non modo assumptam in cælum celebrat (Mariam) die xv augusti, et aliis sequentibus, sed etiam homilias SS. Joannis Damasceni et Bernardi legendas fidelibus tradit, quæ cum corpore simul et anima assumptam disertissimis verbis affirmant, de ejus auctoritate et suffragio neutiquam dubitandum esse videtur (1). » Deinde per diligentiam hædum parum exquisitam ad eamdem doctrinam magis atque magis roborandam innumera documenta congessit. Et alio in loco ipsem auctor proponens quæstionem, an scilicet alicujus festi celebratio dogmaticum sit argumentum et fidei, sic loquitur: « Affert insuper Pater Theophilus loco allegato exemplum festi Assumptionis beatissimæ Virginis Mariæ. De Assumptione quatenus spectat præcocem Virginis anastasim, et corporis jam redivivi sublationem in cælum, idem dicere, nec est enim fide certum, quod beata Virgo sit eo modo assumpta in cælum, ut ex multis doctoribus ostenditur in diptychis. Et tamen ea assumptio est religiosissimum anniversariæ solemnitatis objectum. De eodem scilicet festo loquitur sanctus Bernardus: *Accepi sane ab Ecclesia illum diem cum summa veneratione recolendum, cælis quoque intulit celeberrima festa gaudiorum* (2). Gregorii præterea Turonensis, Andreæ Jerosolymitani, Gregorii magni pontificis, Ildephonsi Toletani Episcopi, Joannis Damasceni, Bernardi Abb. assertiones præclare ostendunt beatis-

(2) *Epist. 174 ad Can.* Lugd., num. 3, t. II Op.

simam Virginem placida morte terris erectam in cælos statim assumptam fuisse. Piæ ac religiosæ sententiæ de assumpto in cælos Virginis corpore, rationes etiam theologicæ suffragantur petitæ ex dignitate matris Dei, ab excellenti virginitate, ab insigni super omnes homines et angelos sanctitate, ex intima cum Christo filio conjunctione et consensione, ex filii in matrem dignissimam affectu (1). » Iterum hac de re sapientissimus Lambertinus: « De beatæ Virginis Assumptione alibi disseruimus, ubi animadvertisimus dignitatem, qua et Dei mater antecellit, excellentem virginitatem, insignem sanctitatem, qua omnibus præstat et angelis et hominibus, intimam cum Jesu Christo filio suo conjunctionem, summumque filii in sanctissimam matrem suam amorem, hæc omnia totidem esse theologicas rationes, quibus satis ostenditur, singulari resurrectionis privilegio beatam Virginem esse auctam, atque in cælum

(1) *De Servor. Dei Beatific. et Beator. Canoniz.* lib. I, cap. IV, num. 5.

(2) *De Canoniz. Sanctor.* lib. I, c. XLII, n. 15.

(3) Sequentibus verbis exorditur: « Sapienza menzognera e carnale si adopera ad avvilita la umana dignità non solo a riguardo del corpo, ma eziando dello spirito, e vorrebbe far credere che tutto cessi con un ultimo fato. La Religione invece tutto sublima nell'uomo, lo spirito e il corpo, e consegnando questo alla terra, e quello al Creatore, crede non meno l'immortalità delle anime, che l'ultima risurrezione di tutta quanta la figliuolanza di Adamo. Il primo argomento di questo domma riparativo della nostra corporale mortalità è Gesù Cristo medesimo, il quale risorto glorioso e impassibile all'eternità della gloria dovutagli pur come uomo, oltrechè come Dio, ci porge in se stesso la caparra e il tipo del nostro finale risorgimento. Ma peggio ed esempio secondo di si nobile e consolante dottrina ella è, per grazia e privilegio di anticipazione, la stessa beata e ve-

neranda sua Genitrice. La Chiesa infatti non potè supporre che la terra chiudesse, al pari delle umane spoglie, quelle ancora della SS. VERGINE, state abitacolo del Verbo di Dio, cui die' carne nel suo purissimo seno; ma la ritiene, la onora, ed applaude già sollevata col corpo eziando su ne' cieli, a compimento, per così dire, degli stessi trionfi dell'adorata umanità del suo Figlio. »

(4) Sic loquitur clarissimus auctor: « Nè l'occasione è meno propizia; giacchè il privilegio dell'Assunzione di Maria al cielo anche col corpo glorioso prima del dì della generale risurrezione è compimento dell'altro privilegio dell'immacolato Concepcion: conveniva infatti che Colei, la quale aveva avuto il privilegio della Redenzione dell'anima pria del contagio, avesse anche l'altro privilegio della Redenzione del corpo pria della corruzione (Ved. Bellarmine *De Amiss. Gratiae*, lib. IV, cap. XVI, resp. ad 2m et 4m). E quale altra festività con maggiore esultanza celebra la Chiesa cattolica, che l'Im-

Quapropter Eminentissimi DD. corporam Deiparentis Assumptionem viriliter tuiti sunt, disertisque lucubrationibus illustrarunt.

8. Denique superest, ut de religiosis academiis brevem instituamus sermonem. Has inter eminent academias sorbonica parisiensis, cæterarum omnium alma Parens jure merito nuncupata. Porro Joannes, a vico Remensis agri, ubi editus in lucem fuit, Gersonii cognomentum sortitus, magnusque Cancellarius parisiensis academiacæ creatus ann. 1395, sat superque nostræ sententiae favit. Clarissimus hic Petri de Alliaco S. R. E. Card. auditor, cum de Conceptione loqueretur, hæc inter cætera dixit: «Est quod Spiritus sanctus interdum revelet Ecclesiæ, vel doctoribus posterioribus aliquas virtutes vel expositiones sanctæ scripturæ, quas non revelavit eorum prædecessoribus. Sed dicit Gregorius: *Pertransibunt plurimi, et multiplex erit scientia Domini* (1). Ideo Moyses scivit plusquam Abraham, prophetæ quam Moyses, apostoli quam prophetæ. Et doctores addiderunt multas veritates ultra apostolos. Quapropter dicere possumus hanc veritatem, beatam Mariam non fuisse in peccato originali, de illis esse veritatibus, quæ noviter sunt revelatae vel declaratae, tam per miracula quæ leguntur, quam per maiorem partem Ecclesiæ, quæ hoc modo tenet. Fuit tempus aliquod in quo non tenebatur generaliter Mariam Virginem non esse in paradiſo in corpore et anima sicut modo tenet (2).»

^a macolato Concepimento, e l'Assunzione di Maria? «*Sacra Notificazione XIV* di un solenne triduo in preparazione alla festività di Maria Ss. As-

Quare juxta mentem pii Gersonii tanto firmitatis labore pollet Assumptionis veritas, ut Immaculatus Deiparæ Conceptus qui nunc temporis catholicum dogma est, totum exinde robur totumque splendorem mutuetur.

Deinceps parisiensis theologorum Facultas in hanc quoque sententiam devenit: ex auctoritate quippe novem illustrium DD., qui fuerunt ad id selecti, binas, tertiam scilicet et quartam ex quatuor Joannis Morcelli propositionibus kal. sept. ann. 1487 censura notavit. Harum vero proscriptarum propositionum hic tenor: «Christum occurrisse Virgini Mariæ in sua assumptione apocryphum est.» Damnata propterea hujusmodi thesis, quippe quæ falsa, doctorum scriptis repugnans, impietati favens, piorum auribus adversa, populum a cultu, quo erga Virginem Dei Matrem afficitur, retrahens; merito igitur proscripta. Altera vero, nempe quæ loco 4º ponebatur, ajebat: «Nos non tenemur credere sub poena peccati mortalis quod Virgo fuit assumpta in cælo corpore et anima, quia non est articulus fidei.» Quæ quidem, prout concipiatur, temeraria, scandalosa, impia, devotionis populi erga Virginem diminutiva, falsa atque hæretica declarata fuit, adeo publica censura plectenda. Ex hac igitur parisiensis Facultatis sententia liquet, B. Virginis Assumptionem in anima et corpore sub poena peccati gravis esse tenendam. Non me præterit, ipercriticum Launojum hujus doctrinæ domesti-

sunt in cielo, atti episcopali e nuovi opuscoli, vol. II.

(1) Dan. XII, 4.

(2) Serm. de Concept. ad S. Germanum paris.

cæque traditionis immemorem, dissertationam explicitamque sententiam, quam suis præconceptis opinionibus adversantem noverat, deterere atque enervare conatum fuisse; sed frustra, ut immerito.

Nicolaus Billiatus, vulgo Ladvocatus dictus, ex ipsa parisiensi facultate theologus contra Joannem Launojum et Claudium Jolyum Deiparentis Assumptionem impune detrectantes eruditissimam peregrinamque lucubrationem concinnavit. Unde Natalis Alexander: «Legatur et dissertatio clarissimi, doctissimi piissimique viri Nicolai Ladvocati sacræ parisiensis facultatis theologi, deinde Bononiensis episcopi, qui piam et ecclesiasticam de corporea Deiparæ in cælum assumptione sententiam gravissimis momentis adstruit (1).» Rem denique totam sæc. XVII labente sorbonicæ facultatis decretum conficit, quo an. 1691 Mariæ Agredo opellam imprecationibus persequens, suam hisce verbis ardenter fidem solemniter exposuit, «Se absolute credere beatam Virginem esse in cælo ANIMA ET CORPORE.» Exinde factum est, ut quo magis hæc Universitas primum Deiparæ privilegium, suum nempe Conceptum, tot tantisque veræ sapientiae modis tuita jugiter est, ita, ut nullus ad academicos gradus evehi posset, nisi profiteretur unice sine macula pulcrum Virginem ac juramento firmaret; eo magis postremam B. Virg. assumptæ prærogativam pari cum veneratione semper coluit, semper tenuit, semper contra neologos propugnavit.

(1) § unic. de libro Melitonis affecta circa fin.

(2) In 4 Sent., dist. XLIII, quest. II, art. I.

Dominicus Soto, ex nobili Prædictorum Ordine, in salmaticensi academia præclarum sibi nomen peperit. Isthic de B. Virgine loquens, scribit: «De Ss. Virgine non est dubium, quin in vitam sempiternam resurrexerit, quæ in cælis cum Filio fruatur. Hoc autem Hieronymus eodem sermone, supposito nempe et apocrypho, dubie reliquit. Jam vero temporum curriculo, opinio hæc aut credulitas quod in corpore et anima fuerit in cælum assumpta, plurimum inolevit. Nondum tamen inter fidei articulos creditu necessarios relata est, quamvis sit pientissime credendum, nam et in collecta illius festi ait Ecclesia, quod nexibus mortis deprimi non potuit (2).» — Omnes hispalenses academiacæ hanc veritatem profitentur: id tantum referre sufficiat, quod omnes sui Suarezii doctrinæ mordicus adhærent; quam rem solide conficiebat splendido gravique sermone doctus urgitanus antistes in Congregatione generali nuperrimæ Synodi vaticanae (3). Suarezius autem Marianam Assumptionem pro virili tueretur, quemadmodum præfati sumus. Id ipsum fateare necessum est de singulis tum Germaniæ tum Italæ præclarissimis Universitatibus. Illæ siquidem, ut in eadem Congregatione vaticani Concilii adstruere nitebatur eloquens ratisbonensis episcopus, sui vere magni Alberti doctrinas, quas inter Assumptio Virginis, ut nuper exposuimus, inoffenso pede sectantur. Istæ vero, ut unumquemque non præterit, in illa sui Aquinatis, cuius solummodo no-

(3) Card. Bart. D'Avanzo in opere: *Döllinger e la sua Dichiarazione*.

men elogium est, auctoritas est, in illa sui Aquinatis, inquam, ab ipso Christo, ab ipsa Ecclesia toties comprobata doctrina gloriae sunt, semperque gloriantur suos informare discipulos. Assumptionem porro Virginis quae passim in Aquinatis doctrina, ut vidimus, copiose refertur, silentio fortasse premerent, oblivione fortasse sepelirent? Dominicus Arnaldi doctor in almo et Apostolico genuensium theologorum Collegio sancti Thomae Aquinatis, qui an. Domini MDCCCLXXIX Genuæ opus edidit inscriptum: *Super Transitu beatæ Marice Virginis Deiparæ*, piam sententiam tuerat ac venustat granditate verborum et sensuum, hanc tantummodo, secus atque suus doceat Aquinas, novitatem primo intuitu contemptibilem viriliter agens, h. e. beatam Deiparam ad cælica regna non mediante morte fuisse sublimata. Insuper alnum neapolitanum theologorum Collegium (ad quod minimum locum me habere gratia Virginis opitulante delector), ubi sancti Thomae Aquinatis doctrina florere mirabilem in modum conspicitur, Assumptionis veritatem pro aris focusque propugnat et novis ferme radiis collustrat: in parte superiori capitum sententiam retulimus Excellentissimi et Illustrissimi Michaelis Salzani O. P. in almo theologorum Collegio Decani, qui pientissimæ nostræ sententiae moribus adhæret.

Ab hac, quam propugnamus, thesi

(1) Apologeticum tentamen pro communi Ecclesiæ persuasione, qua pie creditur B. M. Virg. corpus in cælis existere. Gand 1788.

(2) Reflexiones in librum, cui titulus: P. S. Marant, *Discussio historica*.

animo fuit alieno Marantius in lovanensi studiorum universitate, hist. Eccl. regius antecessor, qui ann. 1786 commentarium edidit, cui titulum fecit: *Discussio historica an sit de fide, aut saltem ita certum et de mente Ecclesie B. Virg. Mariam corpore in cælum Assumptam esse*, etc. Ast Marantii difficultates retuderunt Salmon in ipsa Universitate sac. Theol. bachelareus et pastor in Mooreghem (1), G. S. vanden Baviere, sac. Theol. licentiatus et pastor in Terdoghem (2), Ig, von den Driesch, quondam in Seminario gandavensi professor. Confer Henricum Gulielmum Monters in compendio historiæ ecclesiastice (3). Pro coronide demum concludam cum cl. Gaspare De Luise, Acad. *Religionis et Immac. Concept. Deiparæ Romanarum socio*. Licet eum superiori cap. retulerim, heic non pigeat iterum eum audire loquentem: « Nullus ex Patribus corporis Mariæ resurrectionem denegavit, nullus ex Patribus tenuit unquam opinionem corruptionis corporis Mariæ. Hi Patres qui de ipsa loquuti sunt, non tantum agnoverunt incorruptionem corporis Virginis, sed etiam ipsiusmet gloriosissimam resurrectionem. Tam certa proinde veritas esse videtur, ut qui eam inficiatur, singularissima valeat nota temeritatis inuri (4). »

Nulla proin extitit academia quæ doctissimis referta theologis eximios Virginis assumptæ cultores nacta non

(3) *Discussio discussionis historicae*, P. S. Marant. Gand in-4.

(4) *L'Assunzione di Maria Madre di Dio trionfo della dottrina cattolica sul Naturalismo*, cap. sulla tradizione de' Padri, verso fine.

fuerit. Omnium est igitur theologorum sententia concors, virginem Deiparam in anima simulque corpore cælesti beatitudine frui, adeo ut nec putrefactio illud dissolverit unquam, nec vermes sepulcrales arroserint. Si Patres omnes, si cunctos ingenti numero doctores, theologos, sapientes, historiographos, ipsos apostolos et patres apostolicos, cum hic viverent, congregare possemus, et interrogare, utrum in corpoream Deiparentis Assumptionem credituri sint, quidnam fuisse responsuros putamus? nonne una voce, una lingua, uno prorsus eloquio clamarent: Assumpta est Maria in cælum? Labentibus proinde temporibus per ECCLESIAM DOCENTEM minime nostra veritas refrigeruit aliquantisper, sed tamquam gigas per sæculorum viam ardenti flamma celerique gradu cucurrit.

ARTICULUS II.

Caput I.

Ecclesia latino-græco-domestica seu discens.

1. Præter illa quæ adhuc recensuimus, alia quoque suppetunt instrumenta quibus Ecclesia catholica traditionem circa quandam veritatem possit habere compertam. Illud autem quod ad hanc 1^{am} partem solide conficiendam primum eligimus, est mirifica omnium fidelium in unum veluti conspiratio, Ecclesia videlicet addiscens. Quo tamen id caput majorem vim majoremque possit acquirere firmatatem, heic juverit paucis exponere quanti pendens ille sit populi consensus ad Ecclesiæ doctrinam agno-

scendam. Veteres sane Patres maximam probandi vim huic communis sensui inesse uno ore fatentur. Divus Epiphanius (1) ad communem hunc fidelium sensum anticomarianitas provocat, ad hunc divus Hieronymus Vigilantium, ad hunc divus Augustinus Pelagium atque Julianum. Neque ab iis præstantissimi theologi ab ludunt. Hinc Vincentius Lirinensis in præclaro suo *Commonitorio*, ut evincat recipienda non esse dogmata quæ universalis Ecclesiæ doctrinæ contraria sint, hoc modo ratiocinatur: « Quæ si recipientur, necesse est ut omnes omnium ætatum fideles, omnes sancti, omnes casti, continentes, virgines, omnes clerici, levitæ et sacerdotes, tanta confessorum millia, tanti martyrum exercitus, tanta urbium, tanta populorum celebritas, et multitudo, tot insulæ, provinciæ, reges, gentes, regna, nationes, totus postremo jam pene terrarum orbis per catholicam fidem Christo capiti incorporatus tanto sæculorum tractu ignorasse, errasse, blasphemasse, nescisse quid crederet, pronuntietur. » Loquitur eadem voce Petavius. Isthic, prolata divi Paulini sententia, qua monet antistes ille, ut de omnium fidelium ore pendeamus, quia in omnem fidem Spiritus Dei spirat, ita pergit: « Scitum illud est Augustini, singulorum mentibus revelari quædam a Deo, non solum cum extraordinariis modis, velut visis et ostentis, et hujusmodi significationibus occultum aliud innotescit, verum etiam usitatis rationibus: quando quod ignotum erat vel orantibus ac pulsantibus, vel aliud agentibus aperi-

(1) Hær. 78, n. 25.